

l'Escala⁴—uno de ellos alemán— bajaron, una vez más, al Triunfante. Es probable que en los días anteriores se hubiera dado temporal de levante, porque la parte de popa del pecio emergía más de lo normal. El mar la había limpiado.

Vieron, semienterrado, un hermoso objeto. Era un farol de bronce, muy bien conservado, que creyeron hexagonal. Así que fueron desplazando la arena para poder arrancarlo del fondo y llevárselo. Limpiaron tres caras del fanal por la mañana y decidieron dejar el resto para la tarde. Se fueron a comer y descansar un rato.

Al regresar, otros hombres rana se les habían adelantado. Dos turistas alemanes acabaron de extraer el fanal, entero y lo subían a la superficie. El alemán residente en l'Escala encajó deportivamente el golpe y les prestó su casa para guardarlo y acabarlo de limpiar. Así lo hicieron. Luego, al término de sus vacaciones, se lo llevaron a Alemania.

Por la costa se aureola, con una nube de misterio, la muerte del alemán de l'Escala, que se disparó un balazo en la boca un mes después de descubrir el fanal. Unos dicen que el hombre había encontrado algo muy importante —se supone que el tesoro que todo submarinista busca— y que con el ansia propia de querer explorarlo a fondo, había descuidado la descompresión⁵. El caso es que el alemán llegó al pueblo en mal estado físico, excitado y muy agresivo. Aquella noche daba una pequeña fiesta en su casa. Los invitados le vieron raro, meditabundo y poco expresivo. Bebió mucho más de lo normal. Subió a su habitación con dolores en los hombros, que son síntomas de mala descompresión. Se encerró en su dormitorio, cargó con pólvora negra una pistola de avancarga y se oyó el ruido seco de un disparo...”.

8.- PRINCIPI DE 1795. ANIMAS

Una altra embarcació de l'esquadra de Gravina desplaçada a la badia per socórrer Roses, la tartana canonera *Ánimas*, embarrancà a la platja de l'Escala a principi de 1795 a causa d'un temporal sobrevingut, segurament el mateix que va enfonsar el *Triunfante*. Es tractava d'una embarcació de característiques molt similars al falutx i al xabec. Era un vaixell de dos pals, major i baticul a popa, amb una vela llatina a cadascun. També disposava de bauprès amb un foc.

Dissortadament, en aquest cas els tripulants de l'embarcació perderen la vida. Cesáreo Fernández descriu el naufragi d'aquesta manera:

*“La tartana cañonera las Animas componía parte de las fuerzas sùtiles de la escuadra del general Gravina, que sostenía la playa de Rosas sitiada por los franceses. Embarrancó con temporal en la playa de la Escala á principios del año y pereció toda la tripulación, compuesta del comandante, alférez de navío D. José Bermúdez de Castro y 25 individuos de mar”*⁶.

9.- 30 DE GENER DE 1798. TARTANA SAN JUAN

Aquesta tartana francesa patronejada per Antoni Maria Duran (francès) sortí del port de Blandon el 25 de gener de 1798 amb les restes que es varen poder salvar del naufragi que havia patit una embarcació escalenca del patró Joan Roca a les illes Radeus. Quan intentava superar el Cap de Creus entrà un fort vent del nord fent impossible entrar a Roses per

refugiar-se. Capejaren el temporal com bonament pogueren i el dia 22 fondejaven a La Clota, encara que “...por lo recio del temporal no pudieron amarrarse y continuando el temporal con mayor ímpetu, pusieron la valiza en señal de auxilio”. Ràpidament acudiren molts mariners en auxili dels naufrags. Llançaren caps i àncores al vaixell sense èxit. La tartana anà del través i s'estavellà contra la penya.

La Tartana era una embarcació de característiques molt similars al falutx i al xabec. Era un vaixell de dos pals, major i baticul a popa, amb una vela llatina a cadascun. També disposava de bauprès amb un foc.

10.- 2 D'ABRIL DE 1804. H.M.S. HINDOSTAN

El Tractat de Pau signat l'11 d'abril de 1713 a Utrecht (Països Baixos), posava fi a la Guerra de Successió Espanyola. A través d'aquest Tractat Felip V era reconegut rel d'Espanya però amb la condició de renunciar als seus drets al tron francès. També perdia importants possessions al mediterrani. Un dels grans beneficiats seria l'Imperi Britànic, que es quedava Gibraltar i Menorca.

Anys més tard, el 1797, després de la derrota de la flota francesa a la batalla d'Aboukir (Egipte), Anglaterra es possessionava de l'illa de Malta, ocupada fins aleshores per les tropes napoleòniques franceses. Tot plegat obriria un període de forta expansió i hegemonia marítima i comercial de la corona britànica al Mare Nostrum. Els vaixells britànics navegaven pel mediterrani, de punta a punta, per a proveir les seves guarnicions. Un d'aquests fou l'*H.M.S. Hindostan*, un vaixell de fusta propulsat a vela. Tenia 1.249 ton. i estava armat amb 64 canons de ferro de 24 lliures.

El 20 de març de 1804 salpava de Gibraltar amb destí a Malta acompanyat d'altres dos vaixells. Portava una càrrega de pólvora i productes químics i farmacèutics. Sofrí un primer incident la nit del 29 de març. Una galerna de tramuntana li destrossava les veles. Però la desgràcia definitiva li arribaria la matinada del 2 d'abril. Trobant-se a 13 lligües (uns 62 quilòmetres) del cap de Sant Sebastià, es propagà un incendi al magatzem de productes farmacèutics, prop de la cuina, a la proa del vaixell. Tres dels 259 tripulants, entre els quals hi havia passatgers, perderen la vida per asfíxia al no poder pujar a coberta a temps. El vaixell s'acostà a terra i, a les dues de la tarda, es trobava prop de la platja, entre Empúries i Sant Pere Pescador. L'elevat risc d'explosió aconsellà llençar la pólvora per la borda, mentre s'intentava sufocar l'incendi a la bodega amb les mànegues d'aigua i els mestres d'aixa segellaven els embornals i les portes dels canons en un intent, finalment no reeixit, d'ofegar les flames i apagar l'incendi.

Una tartana.

4 De fet varen ser 3 els submarinistes: Lluís Figueras, Mariona Figueras i Frank Tobias.

5 El dia del suïcidi havia fet una immersió d'uns 35 metres a la punta de La Foradada, on havia trobat una àmfora. Més tard seria extreta per un altre submarinista.

6 FERNÁNDEZ DURO, Cesáreo. *Naufragios de la armada española*. Establecimiento tipográfico de Estrada, Díaz y López, Madrid, 1867.